

Çekirdek ağaç olmazdan evvel, yumurta kuş olmazdan evvel

İ'lem eyyühe'l-aziz! Çekirdek ağaç olmazdan evvel, yumurta kuş olmazdan evvel, habbe başak vermezden evvel binlerce imkân ve ihtimaller içerisinde ve binlerce suret ve şekillere girmek kabiliyetinde iken o eğri büğrü ihtimaller, yollar içinden çekilip doğru ve müstakim, müntec bir şekle, bir vaziyete sevk edilmelerinden anlaşılır ki o tohumlar, evvelce de Allâmü'l-guyub'un terbiye, tedvir, tedbiri altında imişler. Sanki o tohumların her birisi, kudret kitaplarından istinsah edilmiş küçük bir tezkeredir. Yahut bir fihristedir, ilm-i ezeliiden alınmıştır. Yahut kader kitaplarından yazılmış bazı düsturlardır.

Çekirdek ağaç olmazdan evvel, yumurta kuş olmazdan evvel, habbe başak vermezden evvel binlerce imkân ve ihtimaller içerisinde ve binlerce suret ve şekillere girmek kabiliyetinde iken; o eğri-büğrü ihtimaller, yollar içinden çekilip doğru ve müstakim müntec bir şekle, bir vaziyete sevk edilmelerinden anlaşılır ki, o tohumlar, evvelce de Allâmü'l-Guyub'un terbiye, tedvir, tedbiri altında imişler.

Çekirdek ağaç olacak, yumurta kuş olacak, habbe başak verecek. Biz şu anda son hallerini görüyoruz. Üstadımız bizi bunları evveline götürüp bir şey gösterecek.

Mesela Bir kayısı çekirdeğini elimize alalım.

“İmkân”, bir şeyin olması ile olmamasının; ya da şöyle olması ile böyle olmasının eşit ihtimalde olmasıdır. Bu çekirdek toprağa girdiğinde önünde binlerce imkân ve ihtimaller içinde binlerce suret ve şekillere girebilir mi? Evet çekirdeğin her şekle girmesi mümkündür.

Üstad diyor ki: Çekirdek toprağa girdiği an, bir “ihtimaller denizi”ne düşer. Evet çürüyebilir, bir mantar yuvası olabilir, sadece bir odun parçası olarak kalabilir, kök salıp yaprak

çıkabilir. Kayısı ağacı oldu diyelim. Şekil ve suret bakımından yine önünde sonsuz ihtimaller varken şöyle bir ağaç oldu. Şöyle meyve verdi, o meyvenin şekli, sureti ayniyete yakın bir misliyetle icad edildi.

Bunların hepsi “mümkün”dür. Hatta mantıksal olarak, çekirdeğin bozulup gitmesi, mükemmel bir ağaç olmasından çok daha yüksek bir ihtimaldir. Ama o, bu milyonlarca karanlık yolun içinden hiç şaşırmadan bu son neticeye ulaştı.

Eğer ortada birbirine eşit binlerce ihtimal varsa ve o çekirdek **her seferinde** o ihtimaller içinden en doğru, en sanatlı ve en neticeli olanı seçiyorsa; orada o çekirdeğe yol gösteren bir **“Tercih Edici”** var demektir. Yumurta kuş olacak... Biz şu anda onun son hâlini görüyoruz. Üstadımız ise bizi o sonucun evveline götürüp, o karanlık başlangıçta gizlenen hakikati gösteriyor.

Mesela bir yumurtayı elimize alalım...

Bu yumurta, dışarıdan bakıldığında basit bir kabuktan ibaret gibi görünür. Fakat onun içinde sayısız ihtimal saklıdır. Bu yumurta ne olabilir? Çürüyebilir, bozulabilir, hiç gelişmeden yok olup gidebilir. Sadece bir sıvı olarak kalabilir. Hatta aklen baktığımızda, bu ihtimallerin çoğu, canlı bir kuş olmasından çok daha kolay ve çok daha yakındır.

Ama ne oluyor? O yumurta, o karanlık kabuğun içinde birdenbire bir hayata yöneliyor. Hücreler bölünüyor, dokular oluşuyor, kalp atmaya başlıyor, göz yerini buluyor, kanatlar şekilleniyor... Ve nihayet o yumurtadan, bütün azaları yerli yerinde, kusursuz bir kuş çıkıyor.

Üstelik sadece bir kuş da değil... Her biri kendine has şekliyle, rengiyle, sesiyle, karakteriyle; ama aynı zamanda türüne uygun, ayniyete yakın bir misliyetle icad ediliyor.

“Milyarlarca kör ihtimalin karanlık dehlizlerinde kaybolmaya mahkûm bir damla sıvı, her defasında rotasını şaşırmadan ‘hayat sarayına’ kırılırsa; bil ki o yumurta kendi kendine kuş olmuyor. **O, sonsuz olasılık uçurumlarından çekilip çıkarılan ve Kudret eliyle hayat sahiline indirilen muazzam bir ‘tercih’ mucizesidir.”**

“Tesadüfün sarhoş yolları içinden, milimetrik bir mühendislikle süzülüp gelen o canlı; ihtimaller denizinde boğulmak üzereyken o **yumurta, ihtimallerin kaosunda savrulmaz; aksine, her şeyi kuşatan bir İrade, onu o kaostan çekip alır ve hayatın kıyısına bir sanat abidesi olarak diker.”**

“İhtimaller denizinde milyarlarca ‘yokluk’ kapısı varken, yumurtanın her seferinde tek bir ‘hayat’ kapısından geçmesi tesadüfün işi olamaz. O yumurta, kör süreçlerin oyuncağı değil; Allâmü’l-Guyub’un ‘Ol!’ emriyle karanlık ihtimallerden çekilip alınan ve nurani bir vücut ile hayat sahiline çıkarılan bir eser-i ilahidir.”

Bir yumurtanın içinde sadece sarı ve beyaz bir sıvı var. Bu sıvının önünde teorik olarak milyarlarca “eğri büğrü” yol (ihtimal) var: Sıvı bozulup kokabilir. Rastgele bir et yığınınına

dönüşebilir. Kanadı olup kemiği olmayabilir. Gözü olup görme siniri olmayabilir.

Soru şu: Bu akılsız, kör ve sağır sıvı; nasıl oluyor da o milyarlarca “çıkamaz sokak” içinden geçip, tam 21 gün sonra (tavuk için) tıpış tıpış yürüyen, “cik cik” diyen, dünyayı gören bir canlıya dönüşüyor?

Eğer tercih varsa, bir **Müreccih** (Tercih Edici) vardır. Eğer sanat varsa, bir **Sâni** (Sanatkar) vardır. Eğer ihtimaller arasından en doğrusu seçiliyorsa, orada kör madde değil, her şeyi gören bir **Basîr** vardır.

Buğday tanesi ...

“Bir düşün; şu akılsız buğday tanesi, karanlık toprağın hapsinde çürüyüp gitmek varken, sanki senin açlığını biliyormuş gibi binbir zahmetle başını topraktan çıkarıp başak oluyor.

Habbe kendi kendine ekmek olmaz; o kupkuru taneyi ihtimaller bataklığından çekip çıkararak ve senin sofrana bereketli bir müjde olarak gönderen, seni senden daha iyi tanıyan bir Kerem sahibidir.”

Milyonlarca çıkamaz sokağı olan bir labirentte, gözü kapalı birinin her seferinde doğru çıkışı bulması şans olamaz. **Buğday tanesi o karanlık toprağın altında yolunu kendi bulmuyor; o habbeyi ‘yokluk’ uçurumundan tutup alan ve ‘hayat’ sahiline bir rızık olarak çıkararak, her şeyi gören bir Rabb’in kudretiyledir.”**

“Kupkuru bir habbe, toprağın altında çürümek gibi binlerce kolay yol varken, en zor olanı seçip ‘başak’ oluyorsa; bil ki o başak tesadüfün oyuncağı değil, kudreti ilahiyenin bir mucizesidir.

o tohumlar, evvelce de Allâmü'l-Guyub'un terbiye, tedvir, tedbiri altında imişler.

İş olup bittikten sonra değil, daha işin en başında ipler O'nun elindeydi.” Üstad burada şunu diyor: Tohum toprağa girmeden, yumurta çatlamadan, habbe yarılmadan evvel; yani henüz biz ortada hiçbir şey görmüyorken, o küçücük yapılar **Allâmü'l-Guyub'un** (Geleceği ve gizliyi her an bilen Allah'ın) sevk ve idaresi altındaydı.

Bu cümle, meselenin en can alıcı noktasıdır: **“İş olup bittikten sonra değil, daha işin en başında herşey onun terbiye, tedvir ve tedbirindeydi.**

Şimdi hem çekirdek, hem yumurta hem de başak üzerinde bu terbiye, tedvir ve tedbiri görelim.

1. Terbiye

Terbiye: Bir şeyi aşama aşama büyüterek, olması gereken en mükemmel şekle sokmaktır.

Bir mermer parçasını düşünün. Heykeltıraş daha mermere dokunmadan kafasında o heykeli bitirmiştir. Mermerin neresini yontacağını, neresine kavis vereceğini bilir.

Tohum da daha toprak altındayken, Allah onun içindeki genetik programı öyle bir “terbiye” eder ki; o sert kabuğun içinden pamuk gibi yumuşak köklerin çıkmasını sağlar. Yani tohumu, daha çekirdekken “ağaç olmaya” hazırlar.

Yumurtanın içinde ne bir mühendis vardır, ne bir doktor, ne de bir ışık... Ama içeride muazzam bir terbiye işliyor. Bir inşaat düşün: Tuğlalar kendi kendine dizilip “Ben mutfak olacağım, ben banyo olacağım” demez. Bir usta gelir, onları yerli yerine koyar. Hakikat şudur ki; yumurtadaki hücreler de “Sen kalp olacaksın, burada atacaksın; sen tüy olacaksın, şu rengi alacaksın” diye bir terbiyeden geçer. Bu, Allâmü'l-Guyûb'un o sıvıya verdiği gizli bir eğitimidir.

Şimdi bir de habbeye bakalım: Elinde sert, kuru ve cansız bir odun parçası gibi bir tanecik var. Bu habbe toprağa girince kendi kendine “Ben yumuşayacağım, içimden yeşil bir filiz çıkaracağım, sonra o filizi sert bir sapa dönüştüreceğim” diyebilir mi? Elbette diyemez. İşte terbiye tam burada devreye girer. Allâmü'l-Guyûb, o sert habbeyi toprakta öyle bir terbiye eder ki; kabuğunu yumuşatır, içindeki gizli programı uyandırır. Onu “tohum” olmaktan çıkarıp “canlı bir makine” hâline getirir. Yani habbe, başak olma terbiyesini o karanlık odada alır.

2. Tedvir

Tedvir: Bir işi çekip çevirmek, yönetmek, çarkların tıkr tıkr işlemesini sağlamaktır.

Dev bir fabrika... Binlerce çark, kayış ve düğme var. Eğer birisi o fabrikayı tedvir etmezse, makineler birbirine çarpar, üretim durur. Aynen bunun gibi habbenin içinde de dev bir fabrika çalışıyor. Su ne zaman gelecek? Mineral ne zaman emilecek? Hücreler ne zaman bölünecek? Bütün bu karmaşık trafik, Allâmü'l-Guyûb'un idaresi altındadır. O döndürmese hiçbir hücre yerinden oynamaz.

Bir düşün: **Yumurtanın** içinde ne bir usta var, ne bir makine, ne de bir ışık... Ama içeride 21 gün boyunca süren devasa bir organizasyon var. İşte tedvir budur: Bir işi çekip çevirmek, kaosa izin vermemek. Yumurtanın içindeki tek bir hücre bölünmeye başlar; bir olur iki, iki olur dört... Ama bu çoğalma rastgele bir yayılma değildir. Bir el o trafiği yönetir.

Bir şehir düşün: Binlerce araba aynı anda yola çıkıyor ama hiç kaza olmuyor. Herkes gideceği adresi biliyor. İşte yumurtanın içindeki hücreler de öyledir; “Sen sağa git kanat ol, sen sola git kalp ol, sen ortada dur ilik ol” diye bir komuta merkezi tarafından yönetilirler.

Tedvir, işlerin tıkr tıkr işlemesidir. Yumurtada her şeyin bir vakti vardır: 3. gün kalp atmaya başlar, 6. gün kanatlar belirir, 10. gün gaga şekillenir. Soru şu: Bu zamanlamayı kim ayarlıyor?

Habbe tarafında da aynı hakikat vardır. Habbe yarıldığı an büyük bir telaş başlar. Kökler aşağı, filiz yukarı gidecek... Peki kök neden yukarı çıkıp güneşte kurumuyor? Filiz neden aşağı inip karanlıkta boğulmuyor? İçerideki o binlerce hücreye “Sen şuraya, sen buraya” diyen kim?

İşte bu tedvidir. Allah, o küçücük tanenin içindeki hücreleri bir ordu gibi yönetir. Su ne zaman emilecek, nişasta ne zaman şekere dönüşecek, sap ne zaman sertleşecek... Hepsi bir nizam içinde işler. Bir çark dursa başak olmaz. Ama o yönetim sayesinde her şey vaktinde yerini bulur.

3. Tedbir

Tedbir: Gelecekte çıkacak zorlukları bilip, ona göre hazırlık yapmaktır. Üstad'ın “Allâmü'l-Guyûb'un tedbiri altında” dediği şey; daha ihtiyaç ortaya çıkmadan o ihtiyacı karşılayacak aletin hazır edilmesidir.

Bir baba, kış gelmeden evine kömür alır, çocuklarına mont alır. Kış henüz gelmemiştir ama o geleceği bildiği için tedbir alır.

Çekirdeğin içine, yarın çıkacağı sert toprağı delebilecek bir güç konulmuştur. Susuz kaldığında direnecek bir yapı yerleştirilmiştir. Yerçekimi ve güneşe ışığına hassas sensörle konulmuştur. Allah, çekirdek daha toprağa düşmeden onun başına gelecek her şeyi bildiği için savunma sistemini içine yerleştirmiştir.

Civcivin gagası yumurtanın içindeyken yumuşacıktır. Ama tam çıkacağı gün, gagasının ucunda sert bir yapı oluşur. Sırf o kabuğu kırsın diye! Çıktıktan kısa süre sonra da o sertlik kaybolur. Düşün: Civciv daha dünyayı görmeden kabuğun sert olduğunu nereden bildi? O gaga ucundaki sertliği oraya kim, neye göre koydu? İşte bu tedbirdir. Onu yaratan Zât, onun kabukta hapsolacağını bildiği için daha doğmadan önlemini almıştır.

Civciv dışarı çıktığında ıslaktır ve dünya onun için soğuktur. Ama daha dışarı çıkmadan vücudu o yumuşacık sarı tüylerle kaplanır. Yani montu, daha sokağa çıkmadan üzerine giydirilmiştir.

Habbe tarafında ise daha büyük bir tedbir görülür. Buğday filizi toprağın üstüne çıktığında onu fırtınalar, rüzgârlar ve kavurucu güneş bekler. İncecik bir sap o koca başağı nasıl taşıyacak? İşte muazzam bir tedbir: Allah, daha habbe toprak altındayken onun sapını içi boş, boru şeklinde ve boğumlu yaratır. Çünkü içi boş boru hem hafiftir hem de rüzgârda kırılmaz, esner.

Ayrıca o yumuşacık tanelerin etrafına kılçık denilen sert ve batıcı mızraklar yerleştirilmiştir.

Kuş oraya hamle yaptığında o kılçıklar gagasına veya hassas yerine batar ve uzaklaşır. Şimdi soralım: O kör ve sağır habbe, dışarıda aç kuşların beklediğini nereden bildi de kendine böyle bir savunma sistemi kurdu?

Sanki o tohumların her birisi, kudret kitaplarından istinsah edilmiş küçük bir tezkeredir.

Üstad burada muazzam bir benzetme yapıyor. “**İstinsah**” demek, bir kitabın aslına bakarak kopyasını yazmak demektir. Allah’ın ilminde her bir kayısı ağacının, her bir civcivin “manevi bir kalıbı” var. Çekirdek toprağa girdiğinde veya civciv yumurtada oluşmaya başladığında; Kader, o manevi kalıba bakıyor ve atomları o kalıba göre diziyor. Bir matbaayı düşün.

Matbaanın hafızasında bir kitap dosyası var. Sen düğmeye basıyorsun ve makine o dosyaya bakarak kağıtlara harfleri döküyor. Çekirdek o “dosyadır”, ağaç ise o dosyanın kağıda dökülmüş, cisimleşmiş halidir.

Koca bir ağaçta ne varsa (dal, budak, meyve, vitamin, renk), o küçücük çekirdeğin içine bir “not” olarak düşülmüştür. Elindeki bir “**QR Kod**”u düşün. Kodun kendisi sadece siyah beyaz karelerden ibaret küçük bir kâğıttır (tezkere). Ama telefonunla tarattığında karşına koca bir kütüphane, bir belgesel veya dev bir şirket profili çıkar. İşte çekirdek, ağacın “QR kodu”dur; o küçük kağıtta koca bir ağacın bilgisi saklıdır.

Yahut bir fihristedir...

Fihriste, bir kitabın başındaki “İçindekiler” bölümüdür. Kitabın içinde ne varsa, fihriste bize onun özetini ve yerini söyler. Tohum, ağacın bütün özelliklerinin bir özetidir.

Bir kitabın başındaki fihristeye baktığında; “10. sayfada önsöz, 50. sayfada gelişme, 100. sayfada sonuç var” dersin. Habbe de aynen öyledir. Allah’ın ezeli ilminden alınmış o fihristede; “1. hafta kök salacak, 3. hafta filiz verecek, son hafta rızık olacak” diye her şey yazılıdır.

Bir “**İnşaat Projesi**” düşün. Proje kâğıdı binanın kendisi değildir ama o kâğıda bakınca binanın kaç katlı olacağını, camlarının nerede duracağını anlarsın. Habbe, o başak binasının kat planıdır, fihristesidir.

Veya bu fihriste kâinatın fihristesidir? Çünkü o küçücük habbenin (tanenin) başak verebilmesi için **bütün kâinatın** ona yardım etmesi gerekir: Eğer bir habbenin içinde “büyüme” programı varsa, o programın içinde güneşle olan randevusu, suyla olan pazarlığı, toprakla

olan dostluğu da yazılıdır. Yani o küçücük taneyi yaratan kimse, güneşi de bulutu da toprağı da yaratan O'dur.

Bir fabrikada üretilen küçük bir ****"Civata"****yı eline al. Bu civata, o devasa makinenin fihristesidir. Neden? Çünkü civatanın dış aralıklarına bakarak, o koca makinenin ana gövdesinin nasıl olduğunu, hangi vidayla sıkılacağını anlarsın. Civata, koca makinenin bir "özet" ve "parçası" gibidir.

İlm-i ezelîden alınmıştır. Yahut Kader kitablarından yazılmış bazı düsturlardır.

Düstur, "kanun, kural" demektir. Tohum sadece "bilgi" taşımaz, aynı zamanda toprağı girdiğinde nasıl davranacağına dair "emirler" taşır. "Şu kadar su çek, şu kadar boy at, şu mevsimde dur" gibi Kader kanunları o tohumun içine yazılmıştır.

Bir bilgisayar oyununun ****"Yazılım Kodları"****nı (Algoritma) düşün. Ekranda gördüğün muazzam manzaralar, aslında arkadaki eğer su gelirse büyü, eğer güneş çıkarsa çiçek aç gibi matematiksel komutların (düsturların) sonucudur. Tohum, Allah'ın tabiata koyduğu "Büyüme Kanunu" nun maddeleşmiş bir komut dosyasıdır.

Mesele sadece bu satırları gözle **okumak** değil, kâinat denilen o devasa kitabı kalple **anlamaktır**. Çünkü okumak sadece bir eylemdir; anlamak ise o hakikati bir çekirdek gibi kalbine ekip, ruhunda koca bir çınar gibi büyütmektir.

Üstad'ın bu dersi bir "iman çekirdeğı" olsa, bu topraklardan devşireceğimiz meyveler şunlar olurdu:

1. "Kendi Kendine Oluyor" Yanlışını Çürütmek

İnsan bazen doğaya bakıp "Zaten çekirdeğı toprağı atınca ağaç çıkar, bu doğaldır," diyerek geçiştirir. Doğa denilen şey, İlahi bir sanattır; sanatkarın kendisi değildir. Bir çekirdeğı toprağı attığında "zaten ağaç çıkar" demek, bir uçağın kokpitine bakıp "zaten bu kendi kendine uçar" demek kadar akıl dışıdır.

Milyonlarca çıkmaz sokağın (ihtimalin) içinde, o odun parçasına "doğru yolu" bulduran bir Müdebbir (Yönlendirici) vardır. Alemde tesadüf diye bir şey yoktur; her an taze bir yaratılış, her saniye İlahi bir müdahale vardır.

2. İlim ve Kaderi İspat Etmek

Üstad, çekirdek ve yumurtayı birer **"hafıza kartına"** benzetir. Bir çekirdeğın içinde koca ağacın planının olması demek; o ağacı kim yaratacaksa, çekirdeğın içine o planı koyan da

O'dur demektir.

- Eğer bir çekirdekte plan varsa, o planı yazan bir **Kader** vardır.
- Eğer o plan hatasız işliyorsa, her şeyi kuşatan bir **İlim** vardır.

Kâinat, içine rastgele eşyaların atıldığı bir çöp yığını değil; her bir atomu önceden kodlanmış, programlanmış ve her an kontrol edilen muazzam bir kitaptır. Tesadüfün bu kitapta tek bir harf yazmaya bile yetkisi yoktur.

3. Tevhid (Birlik) Delili Sunmak

Dünyanın her yerinde, milyonlarca kayısı çekirdeği aynı anda, aynı "doğru yola" girip ağaç oluyor. Hepsi aynı emri dinliyor. Japonya'daki çekirdek de, Türkiye'deki çekirdek de aynı "kader fihristesine" sahip.

Bütün bu tohumları aynı kanuna itaat ettiren, kâinatın tamamının tek bir sahibi (Vahid-i Ehad) olduğunu ilan etmektir.

4. İnsanın Kalbine Güven Vermek

İşte bu dersin en tatlı, en huzur veren meyvesi budur: Bir çekirdeği zifiri karanlık toprağın altında sahipsiz bırakmayan, bir civcivi o daracık yumurtanın içinde unutmayan ve onlara en doğru yolu gösteren Allah; seni mi başıboş bırakacak?

Gelecek korkusunu çöpe at, tevekkül makamına çık! Sen de o tohumlar gibi **Allâmü'l-Guyub**'un (Gaybları Bilenin) terbiyesi altındasın. O, zerreyi (atomu) ve tohumu bu kadar hassas idare ediyorsa, senin hayatını da en hayırlı neticeye ulaştıracaktır.

Üstad bu çekirdek, yumurta ve habbe üzerinden aklımıza şu sarsılmaz mührü vurur:

"Tesadüf yok, Kader var; Başıboşluk yok, İlahi bir plan var." Sen bu kâinatın misafiriysen, ev sahibi her şeyi senin için en ince detayına kadar düşünmüş. Sana düşen sadece bu muazzam sofranın sahibini tanımak ve O'na güvenmektir.